

ABSTRAKT

Tato disertační práce se zabývá filozofickými a antroposofickými základy waldorfské pedagogiky. Představuje a analyzuje filozofické dílo Rudolfa Steinera (1861-1925). Zvláštní důraz je kladen na epistemologii, neboť jí se Steiner pokouší zdůvodnit nejen smyslově-empirické poznání (vědu), ale také možnost tzv. duchovního poznání či duchovní vědy. Předpokladem duchovní vědy (antroposofie) je přeměna myšlení v tzv. živé myšlení, jehož průkopníkem byl podle Steinera Johann W. von Goethe (1749-1832). Nikoli abstraktní pedagogické principy, ale takové živé myšlení má být také základem dobré praxe waldorfské pedagogiky. Pomůckou k oživení myšlení má být antroposofie. Jejím vztahem k filozofii a vědě se zabývá závěrečná část práce. V té bude také nastíněn kontext Steinerovy teorie poznání i antroposofie a jejich místo v dějinách filozofického myšlení. Ukáže se, že Steiner nabízí rozšířené pojetí vědy, než je to konvenční, což činí vědecké založení Steinerovy pedagogiky sporným. Uznání vědeckosti antroposofie se odvíjí jednak od uznání možnosti tzv. duchovní vědy, jednak má takové uznání vědeckou komunitou i vnitřní překážky v nesprávném uchopení antroposofie jak v antroposofickém hnutí, tak v prostředí waldorfských škol. Ukáže se, že Steiner zamýšlel antroposofii nikoli jako uzavřený světonázor, ale jako otevřený systém (či dokonce organismus) schopný sebereflexe, jehož role ve waldorfské pedagogice je především aplikační: podněcovat plodnou pedagogickou praxi prostřednictvím meditativního uchopení antroposofických myšlenek.

KLÍČOVÁ SLOVA

Rudolf Steiner, teorie poznání (epistemologie), věda, filozofie, antroposofie, duchovní věda, waldorfská pedagogika, myšlení, abstrakce, živé myšlení, Goethe